

IJsselmeer

zomer 2012

BERICHTEN

Nieuws en informatie over de bescherming van IJsselmeer en Markermeer

Eerde Beulakker:
'Wortels watersport in
de Zuiderzee'

Marker Wadden:
een uitleg en standpunt
IJsselmeervereniging

Marten Bierman:
IJburgje 2? O nee!

Afsluitdijk:
icoon van duurzaamheid?

40 jaar
IJsselmeervereniging

Colofon

IJsselmeervereniging

Opgericht in maart 1972

Postadres, ledenadministratie en website:
Oude Zijds Burgwal 19a,
1141 AB Monnickendam

Telefoon: 0299-316964
Email: info@ijsselmeervereniging.nl
Website: www.ijselmeervereniging.nl

Lidmaatschap:
Het lidmaatschap gaat u aan voor 1 jaar
en opzeggen kan alléén schriftelijk uiter-
lijk 1 maand voor het einde van
het kalenderjaar.

Kamer van Koophandel: 40624019
rekeningnummer bij de Rabobank:
13.83.65.164
De IJsselmeervereniging is door de
belastingdienst erkend als Algemeen
Nut Beogende Instelling (ANBI-status)

Nummer 2012/1
ISSN: 1571-9448

Redactie:
Frans Hijmans, Kees Kortekaas,
Angèle Steentjes en
Kees Schouten (hoofdredacteur)

Eindredactie: Sipke Baarsma,
Angèle Steentjes, Jan Verberne

Foto's van SB@cetera.eu,
Kees Schouten

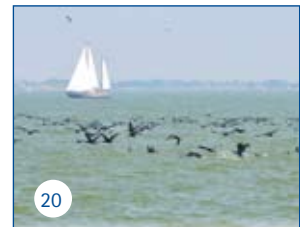
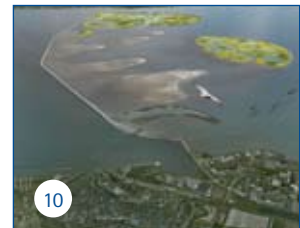
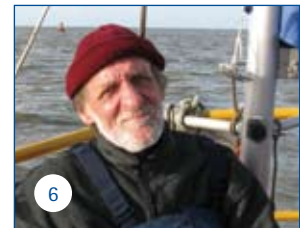
Productie:
Twin Media B.V., Culemborg

Aan dit nummer werkten mee:
Jan Baron, Marten Bierman,
Eerde Beulakker, Kees Schouten,
Frans de Nooij, Rini Kikkert,
Angèle Steentjes, Sipke Baarsma,
Jos Teeuwisse

'Het IJsselmeergebied omvat het IJmeer,
de Gouwe, het Markermeer, de
Randmeren en het IJsselmeer, tezamen
1840 km², alsmede de oevers en het
gebied landinwaarts voorzover van
invloed op de kwaliteit en de beleving
van het grote open water.'

Inhoud

Van de voorzitter	3
Actuele berichten	4
Eerde Beulakker: culturele wortels watersport	6
Er-op-uit en winkel: nieuwe rubrieken site	9
Marker Wadden: Koreaanse daadkracht gezocht	10
Commentaar op Marker Wadden door IJsselmeervereniging	13
Jubileumviering 40 jaar IJsselmeervereniging	14
Succes heruitgave boek van Henry Havard	15
Column Marten Bierman: IJburgje 2? O nee!	16
Boekbespreking: Land rond het IJsselmeer	17
De Afsluitdijk: icoon van duurzaamheid	18
Soepkoers en Havard	20

Veel dank

Tijdens de ledenvergadering van 7 april j.l. werd ik verrast door de komst van de burgemeester van de gemeente waar ik woon, die mij een koninklijke onderscheiding opspeldde. Ik wist niet wat mij overkwam. Het gebeurde in het Zuiderzeemuseum in Enkhuizen, waar wij onze jubileumbijeenkomst hielden, en daar verwacht ik natuurlijk niet de burgemeester uit mijn woonplaats De Rijp. Ik wil iedereen bedanken die een aandeel heeft geleverd in de voor mij, mijn vrouw Ali en mijn kinderen Peter en Mieke bijzondere bijeenkomst. Het was een onvergetelijk moment en dat voor een volle zaal. Aan allen veel dank.

Jan Baron

Jan Baron bedankt voor onderscheiding.

Voorwoord

Het was in alle opzichten een geslaagde jubileumviering. Veel leden en enkele prominenten waren op 7 april naar Enkhuizen gekomen om te genieten van een gevarieerd programma en vooral ook van elkaar. De dag begon met een algemene ledenvergadering. Op de agenda dit keer het jaarverslag, het financieel verslag over 2011 en het jaarplan 2012. De vergadering verliep vlot. Daarna kon het inhoudelijke en feestelijke deel van het programma beginnen. De bijeenkomst liep uit tot laat in de middag. Meerdere leden lieten bij hun vertrek weten blij verrast te zijn met het nieuwe elan van de vereniging dat zij bespeurden. Iets om vast te houden! Veel dank voor allen die deze bijeenkomst tot een succes hebben gemaakt.

Elders in dit nummer van IJsselmeerberichten vindt u een uitvoeriger verslag van deze mooie dag.

De nieuwe vertaling van de *Pittoreske reis langs de dode steden van de Zuiderzee* van Henry Havard is in meerdere opzichten een groot succes. Inmiddels zijn ruim 2000 exemplaren van het boek verkocht.

Het Zuiderzeemuseum en het Westfries Museum besteden er deze zomer aandacht aan. Een aantal bestuursleden hebben een deel van de tocht nagevaren en de *Waterkampioen* heeft een artikel hierover gemaakt waar vooral de boeiende reisbeschrijving van de tocht van Havard centraal staat.

Maar nu terug naar de werkelijkheid van alle dag. Actueel is de dreiging van de aanleg van meerdere windmolenparken in het IJsselmeergebied. Het Rijk is doende een Rijksstructuurvisie Windenergie op Land op te stellen. In die plannen zijn maar liefst zeven locaties rond en in het IJsselmeer en Markermeer opgenomen. De IJsselmeervereniging is geen tegenstander van windenergie, maar beschouwt grootschalige locaties als industriële activiteiten, die daarom ook zodanig planologisch moeten worden benaderd en dus niet passen in een landschappelijk waardevol gebied als het IJsselmeergebied. Onze inbreng leveren wij via de stichting VBIJ, die samen met enkele andere belanghebbende partijen (onder andere waterrecreatie) zorgt voor het mobiliseren van reacties uit het gebied en het opstellen van het definitieve bezwaarschrift.

De partners binnen VBIJ, waaronder de IJsselmeervereniging, denken op dit moment na over een nieuwe organisatie voor het IJsselmeergebied die meer recht doet aan de belangen van het gehele gebied en die de status van het geheel kan verhogen. Voorlopig wordt hiervoor de naam het Blauwe Hart gebruikt. In een volgend nummer van *IJsselmeerberichten* hoop ik u hierover nader te kunnen berichten.

Nu ik dit schrijf is de zomer officieel begonnen, de tijd bij uitstek om van het IJsselmeergebied te genieten. Ik wens u allen dan ook 'op het land rond of op het water van' het IJsselmeer een zonnige zomer toe.

Kees Schouten en Jos Teeuwisse tijdens Havard-tocht.

Jos Teeuwisse, voorzitter

Actuele ontwikkelingen

Rifballen en navigatie eromheen

Rijkswaterstaat en ecologisch onderzoeksbureau Waardenburg zijn op woensdag 23 mei gestart met de aanleg van een tijdelijk en kunstmatig rif van betonnen 'rifballen' in het Markermeer. Met deze proef wordt gekeken of zo de

ecologische waterkwaliteit in het Markermeer verbeterd kan worden. Het is onderdeel van het onderzoeksprogramma Natuurlijk(er) Markermeer-IJmeer (NMIJ) om de ecologische kwaliteit van het Markermeer en IJmeer duurzaam te verbeteren.

De betonnen rifballen hebben een diameter van circa 1 meter en het is de bedoeling dat er drie-hoeksmosselen op gaan groeien. De mosselen filteren algen en ander zwevend stof uit het water en de verwachting is dat hierdoor het doorzicht toeneemt. Heldere omstandigheden maken groei van waterplanten beter mogelijk en daarnaast bieden de rifballen beschutting aan jonge vis. Tot eind 2014 wordt gemeten wat de effecten van het 'natuur-rif' zijn op de waterkwaliteit.

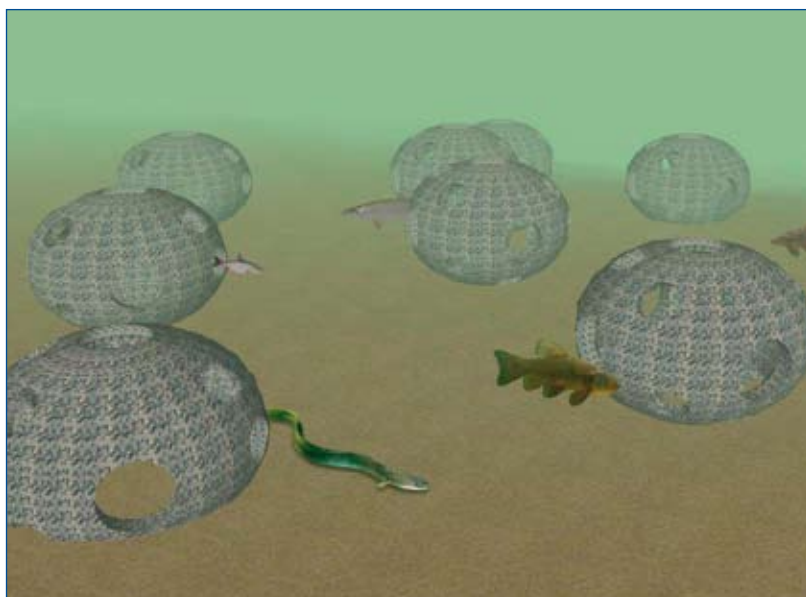
Navigatie

De rifballen liggen bij het oostelijk deel van de Houtribdijk in een proefgebied van 30 bij 40 meter op een diepte van

4 meter. Er resteert dus als het goed is een diepgang van ongeveer 3 meter. Het gebied ligt buiten de reguliere vaarroutes voor de beroeps- en recreatievaart en is herkenbaar afgezet met markeringsboeien. Een andere vergelijkbare proef van Rijkswaterstaat betreft het luwtescherm bij Schardam. Daar werd vorig jaar een forse stalen damwand dwars op de kust geplaatst, die ook nog eens gedeeltelijk onder water staat. Ook die is met gele tonnen en merktekens afgezet, maar is en blijft voor de scheepvaart een gevaarlijk ding. Als het goed is gaat ie er in augustus 2012 gelukkig weer uit!

Nieuwe bestuursleden IJsselmeervereniging aan de slag

Twee nieuw benoemde bestuursleden zijn Barbara van Beijma en Frans de Nooij. Beijma zit namens de IJsselmeervereniging in de Expertvergadering van de stichting VBIJ, waar zij zich als biologe en oud-beleidsmedewerker van het Landschap Noord-Holland als een vis in het water voelt. Daarnaast gaat zij de afdeling communicatie van het bestuur versterken. De Nooij houdt zich al langer bezig met de toekomst van de Afsluitdijk en zal zich beleidsmatig, maar ook in *IJsselmeerberichten* met dit onderwerp bezighouden. Overbodig nog eens te vermelden dat versterking van het bestuur met vrijwillige medewerkers nog altijd zeer gewenst is. Bestuurswerk is niet altijd leuk, maar er zijn veel nuttige en leuke klussen waar we nog enthousiaste medewerkers voor zoeken, zoals meedoen in pr en

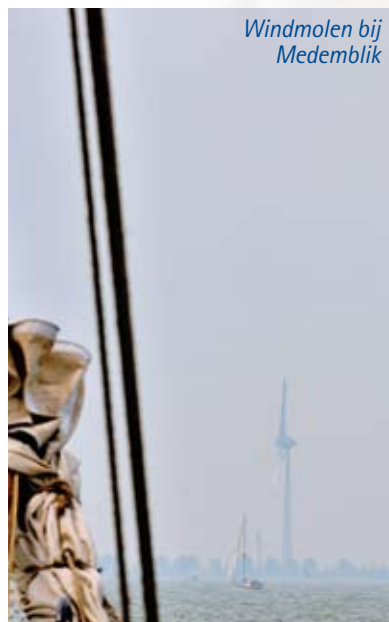

ledenwerving in een promotie-team. Dus voor wie dit wat lijkt, meld u aan via www.ijsselmeer-vereniging.nl!

Windturbines in en rond het IJsselmeer en Markermeer

Op donderdag 5 juli is er een minisymposium over de bedreigingen van windmolenparken in het IJsselmeergebied, georganiseerd door de Stichting Waterrecreatie IJsselmeer en Randmeren, de ANWB en de Stichting Verantwoord Beheer IJsselmeer. Aanleiding voor dit minisymposium zijn de plannen voor de aanleg van zeven grote windmolenparken in en rond het IJsselmeer en Markermeer.

- 1) Langs de Afsluitdijk bij Friesland (250–400 MW)
- 2) Op de Afsluitdijk (114 MW)
- 3) In de Wieringermeer (220–430 MW)
- 4) Nabij Dronten (100 MW)
- 5) Langs de dijk bij Lelystad (200 MW)

Windmolen bij Medemblik

- 6) Twee initiatieven voor een windpark in het Markermeer
- 7) 86 windmolens langs de dijk en in het water bij de Noordoostpolder (opschaling)

Er zijn heel veel vragen, zoals:

- Om hoeveel molens gaat het in de praktijk, hoe groot zijn ze en wat is hun impact op waterrecreatie, landschap en natuur?
- Worden de plannen wel goed op elkaar afgestemd?
- Hoe verhouden deze plannen zich tot andere ontwikkelingen in het IJsselmeergebied, elektriciteitsmasten in de meren en natuurontwikkelingen?
- Wanneer worden ondernemers, burgers, gemeenteraadsleden en maatschappelijke partijen uit het gebied betrokken en gehoord?

Het Rijk gaat deze plannen als 'Rijksprojecten' versneld behandelen. Na de zomer worden de voorbereidingsbesluiten genomen en eind dit jaar wil men de procedures afronden.

Wilt u meer informatie of deelnemen: m.dijkstra@hiswa.nl of www.vbij.nl

Windvaantjes

Er zijn weer nieuwe, mooie, grote windvaantjes van de IJsselmeervereniging. Echt een aanwinst voor op de boot, fiets of aan de muur. Bij het werven van een lid ontvangt u er een gratis, net als nieuwe leden. Bestellen via de website, zie 'Clubartikelen'.

Oproep: ledenwerving in het najaar!

In het komend najaar starten wij weer een ledenwerfactie. Dat doen we door bij watersportverenigingen, natuur- en landschapsorganisaties en organisaties van de

bruine vloot hun jaarvergaderingen te bezoeken en te vertellen over onze vereniging en het belang van nieuwe leden. Zo'n praatje kan uitstekend plaatsvinden als 'pauzenummer' en duurt hoogstens een half uur, maar langer kan ook! We roepen u op uw organisatie aan te melden voor zo'n bezoek van ons wervingsteam. We komen dan graag langs met een leuk en interessant intermezzo voor uw vergadering, met volop infomateriaal en ledeninschrijfkarten.

Hetty Klavers: 'Peilstijging brengt veel kosten met zich mee'

Het Deltaprogramma onderzoekt verschillende strategieën om Nederland te beschermen tegen klimaatverandering en zeespiegelstijging. Ir. Hetty Klavers is directeur van het deelprogramma IJsselmeergebied. In het IJsselmeer was de bedoeling twee vliegen in één klap te slaan. Door een forse peilverhoging van het IJsselmeer stijgt het mee met de zeespiegel, kan er gewoon gespuid blijven worden op de Waddenzee en beschikt Nederland over een nog groter zoetwaterbekken. Onlangs gaf Klavers een inhoudelijke tussenstand. 'Met wat meer flexibiliteit en relatief beperkte ingrepen kunnen wij in ieder geval tot 2050 zorgen voor voldoende zoetwatervoorraad. Meestijgen van het IJsselmeerpeil brengt grote kosten met zich mee, vooral bij de dijken. Onze bevinding is dat de veiligheid is te garanderen door de optie van pompen verder uit te werken, daar gaan wij nu naar kijken.' ■

Hetty Klavers:
'Peilstijging erg kostbaar.'

'Nederlandse watersport *heeft* *z'n wortels in de Zuiderzee*'

In 1622 werd in Amsterdam de eerste jachthaven ingericht, met als vaargebied onder meer de Zuiderzee. Eerde Beulakker, schrijver en zeiler, promoveerde recent op de ontwikkeling van de Nederlandse watersport en stelt dat de wortels hiervan dus deels in de Zuiderzee liggen. 'Maar ook nu is het IJsselmeer nog een prachtig stuk zeilwater, waar je mooiere slagen kunt maken dan in de ondiepe Waddenzee.'

'Veel zeilers hebben heimwee naar de Zuiderzee'

voor motorboten?' Gelukkig is zo'n wedstrijd er niet, zal menige Nederlandse watersporter verzuchten... De IJsselmeervereniging toog naar Leeuwarden om Beulakker naar de achtergrond van deze vraag te vragen, naar zijn mening over de Nederlandse watersport en natuurlijk naar zijn visie op het IJsselmeer.

Motorboten

In zijn huis in Leeuwarden, met goed zicht op de Singel en de voorbijvarende boten, zegt Beulakker dat een van de belangrijkste conclusies van zijn proefschrift 'Onderscheid moet er zijn; Pleziervaart in Nederland' is dat de maatschappelijke verschillen op het land terug te zien zijn op het water. Kort gezegd zitten de rijkere groepen in de zeilboten en de lagere klassen in de motorboten. 'Racen met waterscooters of motorboten wordt door de beter gesitueerden gezien als plat vermaak. De lagere groepen daarentegen vinden het eindeloos zitten aan de helmstok saai. Meestal hebben zij twee rechterhanden en daarmee knutselen ze liever aan de motor.' En Beulakker kan ze niet helemaal ongelijk geven. 'Bij lange tochten vind ik zeilen af en toe ook saai en krijg ik genoeg van het zitten.'

Door zijn onderzoek beseft hij des te meer dat andere bevolkingsgroepen aan motorboottraces veel plezier beleven. 'Ik heb een waarde vrije visie willen geven op alle culturen op het water. Er zijn zeilers, surfers, vissers en motorbootvaarders, die allemaal een eigen vorm van watersport kennen. Persoonlijk lig ik ook het liefst voor anker op een stille plek zonder gestoord te worden door snelle motorboten. Ik realiseer mij echter dat andere groepen het water op een andere manier beleven. Bij een analyse voor een proefschrift kijk je neutraal naar verschillende verschijnselen en dan constateer ik dat de hogere klassen

de watersport in Nederland domineren en dat de gemotoriseerde watersport, het vermaak van de lagere sociale strata, weinig mogelijkheden in Nederland worden geboden.'

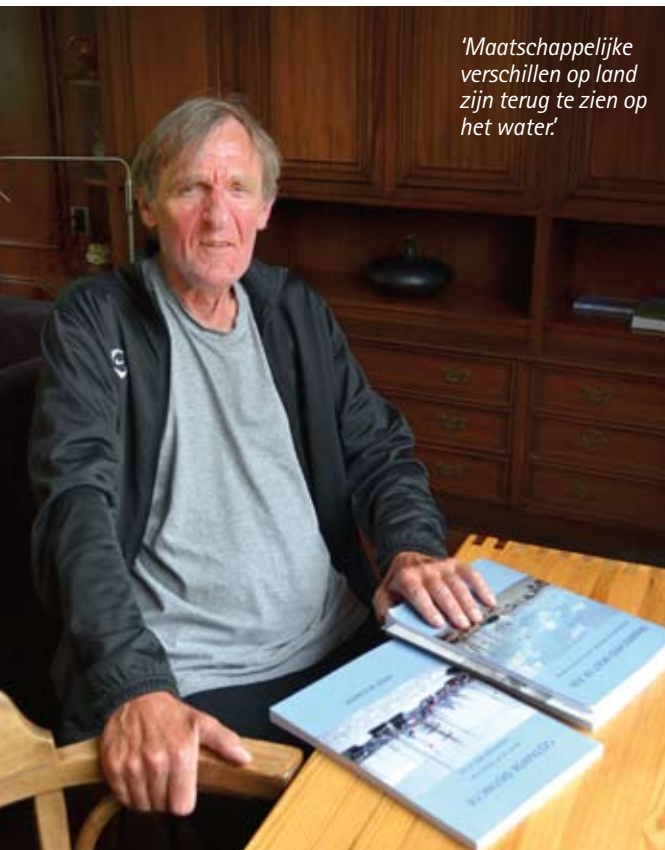
Hij voegt er direct aan toe dat Nederland op zich minder geschikt is voor snelle boten. 'De Nederlandse wateren zijn klein, met veel bruggen en ondiepe meren, en daardoor wel geschikt voor toertochten met een motorboot, maar niet voor races.

Eigenlijk is nergens in Europa racen op het water echt populair geworden. De grote races vinden vooral plaats op de meren in Canada en de Verenigde Staten.'

Op zich is het niet vreemd dat zo'n liefhebber van het zeilen als Eerde Beulakker kiest voor een promotieonderwerp als de watersport. Verrassend is – voor menige zeiler en kenner van zijn boeken – een van de vragen die hij naar aanleiding van zijn onderzoek opwerpt: 'Is het terecht dat er wel een TT in Assen is voor motoren, maar geen equivalente race op het water

'Je kunt beter zeilen op het IJsselmeer dan de Waddenzee'

'Maatschappelijke verschillen op land zijn terug te zien op het water.'

Burgerij

Het was de burgerij die als eerste de watersport ontdekte, onder meer in Amsterdam. In 1622 werd daar de eerste jachthaven ingericht, met als vaargebied het IJ met als uitloper de Zuiderzee. 'De Zuiderzee speelde een belangrijke rol in de watersport. Later is deze overgenomen door het IJsselmeer.' Eind negentiende eeuw, met de opkomst van de burgerij, zoals in Engeland, werd de watersport ontdekt als vrijetijdsbesteding. 'De Engelsen hadden ook al belangstelling voor het Nederlandse water, zoals de Zuiderzee en de Friese meren, die na de aanleg van het Noordzeekanaal makkelijk te bereiken werden. In die periode verschenen dan ook verschillende Engelse reisboeken over zeilen in Nederland.' Vanaf de Tweede Wereldoorlog wordt de watersport langzaam maar zeker een steeds grootschaliger vermaak. 'Vooral de baby-boomers zijn massaal het water

opgegaan; zij hadden geld en vrije tijd.' Beulakker ziet wel een paar opvallende ontwikkelingen in Nederland. 'Nederlanders zijn enthousiaste wedstrijdzeilers, maar de belangstelling voor kustzeilen kwam pas vrij laat tot ontwikkeling. Waarschijnlijk omdat wij langs de kust weinig natuurlijke havens hebben en bovendien zijn het kostbare boten. Opvallend is ook dat Zeeland pas vrij laat aanhaakte bij de watersport.'

IJsselmeer

Binnen de Nederlandse watersport speelt het IJsselmeer een belangrijke rol. Lange tijd was dit water voor de meeste zeilers te gevaarlijk, maar dat veranderde door de komst van de motor en door betere apparatuur en uitrusting. 'Je ziet dan een verschuiving van klein naar groot water; mensen die eerst alleen op de Friese meren konden varen, kunnen door de verbeterde technologie ook het IJsselmeer op.' De motor en gps hebben ervoor gezorgd dat het IJsselmeer een plas is geworden, aldus Beulakker. 'Dankzij de motor kan nu ook iedereen met weinig zeilervaring met bijna alle weersomstandigheden uit de voeten.'

Veel ervaren zeilers hebben nog altijd heimwee naar de Zuiderzee, constateert Beulakker. 'Zij mijmeren over het eiland Urk en over ankeren aan de oostkant van Schokland. Ik vind dat valse romantiek. De bevolking rond de Zuiderzee had een hard, armoedig bestaan met altijd de dreiging van overstromingen.'

Ondanks dat het geen zee meer is, is het IJsselmeer nog altijd een prachtig stuk zeilwater. 'Aan de wind kruisen met windkracht zes is pittig op het IJsselmeer. Ik vind dat je beter kunt zeilen op het IJsselmeer dan op de Waddenzee, omdat je er betere slagen kunt maken en minder last hebt van allerlei ondiepten.' Zelf vindt hij

het IJsselmeer het mooist in de winter. 'Het is dan rustig op het water en in de havens van prachtige stadjes als Stavoren, Hoorn, Medemblik of Marken. In cultureel en historisch opzicht is het IJsselmeer, ook wat betreft de polders, natuurlijk een heel interessant gebied.'

'IJsselmeer is het mooist in de winter'

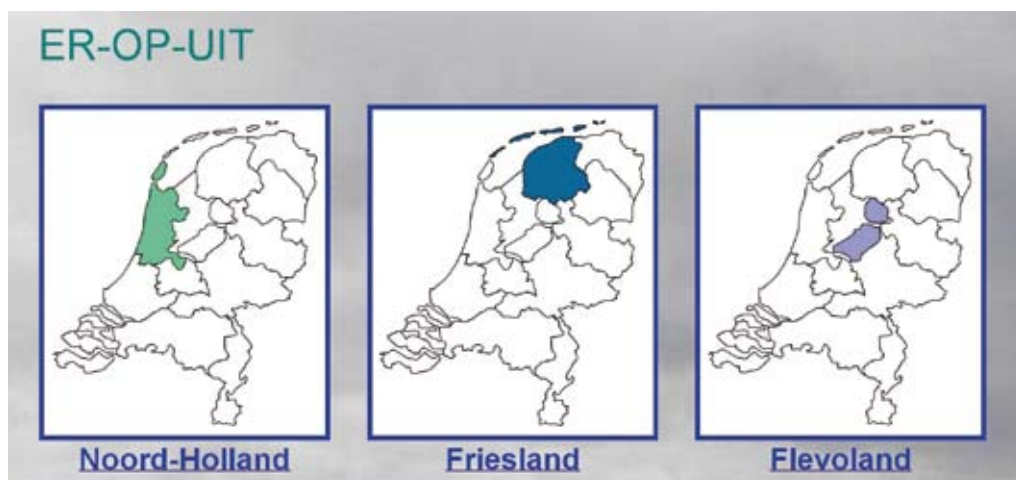
Vergrijzing

De huidige generatie op het water is blank en grijs. 'Nieuwkomers – veelal veertigers en vijftigers – op het water zeilen ook anders. Het is niet meer hun belangrijkste vrijetijdsbesteding en zij kopen een veelal polyester prijsvechtersboot, zodat zij geld overhouden voor stedentrips en andere vakanties.' Jongeren vinden maar mondjesmaat de weg naar het water. Alloctonen zijn helemaal afwezig in de watersport. 'Scholen gaan nu op werkweek naar Rome en niet naar het IJsselmeer. Je leert het water dan ook niet kennen.' Beulakker meent dat de huidige watersport te weinig uitdaging en fun biedt, terwijl het moet concurreren met activiteiten als bijvoorbeeld abseilen en raften. 'Kitesurfen is wel populair onder jongeren. Willen watersportverenigingen meer jongeren aan zich binden, dan moeten zij nadenken over de vraag hoe zij deze categorie kunnen aantrekken.' ■

Boeken van Eerde Beulakker zijn bijvoorbeeld: *Naar Koude Kusten; Baaien, Boeken, Boten; Een Graf van Blauw Hout* en *Noord van de Zee*. Een handelseditie van zijn proefschrift 'Onderscheid moet er zijn; Pleziervaart in Nederland, een cultuurgeschiedenis' verschijnt in het najaar bij uitgeverij Verloren.

Twée nieuwe rubrieken voor **www.ijsselmeervereniging.nl**

De website van de IJsselmeervereniging trekt steeds meer bezoekers. Inmiddels bezoeken gemiddeld zo'n veertig unieke personen per dag onze website en zijn er 1200 mensen abonnee op onze digitale nieuwsbrief. Mede naar aanleiding van de verkoop van ons jubileumboek via de website is de gedachte opgekomen de functies van de website wat te verbreden.

Onlangs is de website daarom uitgebreid met twee nieuwe rubrieken: Er-Op-Uit en Clubartikelen. We hopen hiermee in te spelen op de wensen van onze leden/lezers en verwachten deze rubrieken langzaam te kunnen uitbreiden.

Er-Op-Uit

In de rubriek Er-Op-Uit staan tips over activiteiten en evenementen die plaatsvinden in, op of rond het IJsselmeer en de randmeren. Uitgangspunt zijn hierbij de kernwaarden van de vereniging: behoud van natuur en milieu. De rubriek is opgedeeld in drie provincies: Noord-Holland, Friesland en Flevopolder. Daarin kan men per provincie tips vinden over bijvoorbeeld fiets-, wandel- en

boottochten, natuurwandelingen, zwemmen en overige watersport. Ook komen interessante thema's aan bod bij musea en monumenten met een relatie met de natuur en het milieu van het IJsselmeer.

Iedereen kan een tip opgeven. Hiervoor hebben we een speciaal invulformulier vervaardigd, dat men aantreft op de eerste pagina van deze rubriek. We zien uw medewerking en bijdragen graag tegemoet.

Clubartikelen

In het verleden kon men bij de IJsselmeervereniging een oud magazine of een vaantje bestellen. Tijdens de jubileumviering op 7 april 2012 bleek er echter veel belangstelling te zijn voor enkele unieke films die we op dvd's hebben laten overzetten. Bovendien zijn we in het bezit gekomen van een schat aan foto's uit tientallen oude albums van de vereniging. Deze waren opgeslagen in een museum en zijn inmiddels gedigitaliseerd en voor u op dvd gezet. Mede door het succes van de verkoop van het jubileumboek kregen we langzaam een kleine winkel en daarom hebben wij besloten een aparte rubriek te maken op de website. Op de pagina van Clubartikelen staat een verwijzing naar een bestelformulier, waarmee men één of meerdere artikelen kan bestellen. We sturen uw bestelling op, samen met een acceptgiro voor de betaling. ■

Op zoek naar *Zuid-Koreaanse* daadkracht voor Marker Wadden

Enkhuizen

Een artist-impression van de Marker Wadden

De Marker Wadden van Natuurmonumenten won de Droomfondsprijs van 15 miljoen euro van de Nationale Postcode Loterij. Het plan overviel de groepen die zijn betrokken bij het IJsselmeer. Projectleider **Roel Posthoorn** begrijpt dat: 'Geheimhouding was een voorwaarde om mee te doen.' Nu zoekt hij betrokkenen om toe te lichten hoe hij met de Marker Wadden de sliblaag wil aanpakken die het Markermeer verstikt. 'Met kritiek ga ik serieus om, want dat beschouw ik als een vorm van betrokkenheid.'

Al in het begin van het gesprek benadrukt Roel Posthoorn, projectleider Marker Wadden bij Natuurmonumenten, dat hij een groot liefhebber is van het weidse uitzicht van het Markermeer en het IJsselmeer. 'De Marker Wadden heb ik daarom zo ontworpen dat de zichtlijnen behouden blijven. Het is niet de bedoeling dat daar overal bos ontstaat dat het uitzicht belemmert.' Zijn voornaamste doel is een oplossing te bieden voor het slibprobleem in het Markermeer en de achteruitgang van de natuur. 'Natuurlijk is de oorzaak van het slibprobleem en de ecologische achteruitgang de afsluiting door de Afsluitdijk en de Houtribdijk. Deze dijk deels openen zou de ecologie absoluut ten goede komen, maar niet het slibprobleem geheel oplossen. Ik ben betrokken geweest bij het plan om de Haringvlietsluizen open te zetten en daarvan weet ik dat via kleine openingen slib niet kan worden afgevoerd. Voor de oplossing van het slibprobleem zou de Houtribdijk eigenlijk geheel doorlaatbaar moeten worden.'

Hypocriet

Het idee voor de Marker Wadden is deels uit ergernis geboren en op een onverwachte plaats: Zuid-Korea. 'Op mijn kamer had ik anderhalve meter aan onderzoek en plannen staan voor het Markermeer. Het meest ergerlijke was dat in de rapporten amper aandacht werd besteed aan de ecologische pro-

blemen. Het uitgangspunt was vooral: hoe kunnen wij zo bouwen dat we geen rekening hoeven te houden met natuurrichtlijnen of EU-wetgeving.' Maar dan Zuid-Korea? 'Ook Zuid-Korea heeft een soort IJsselmeer afgesloten met een nog langere afsluitdijk, ook met grote ecologische problemen. De Koreanen vinden het wel belangrijk deze problemen op te lossen, en daarom nodigde de regering mij uit als adviseur, omdat ik binnen Natuurmonumenten en bij Rijkswaterstaat mij heb bezighouden met grote projecten en ecologische problemen in open water. Terwijl ik daar was voor advies, zette de Nederlandse regering een streep door het Kierbesluit (openzetten van Haringvlietsluizen ook bij vloed) en van Oostvaarderswold in Flevoland. Het gaf mij een ongemakkelijk gevoel: ik gaf Zuid-Korea advies omdat Nederland zo goed staat aangeschreven, terwijl in mijn eigen land ecologische maatregelen werden stopgezet.' Geïnspireerd door de Zuid-Koreaanse daadkracht ontwikkelde hij bij terugkomst het concept van de Marker Wadden, om het slibprobleem op te lossen. Hij zond het in voor het Droomfonds van de Postcode Loterij en won de prijs. De Marker Wadden omvat in de eindfase zo'n 10.000 hectare, gesitueerd langs de Houtribdijk over een zone van 15 kilometer. 'Wij willen een gebied tot stand brengen – deels van slib uit het Markermeer – dat bestaat uit windwadden,

lagunes, slikplaten, rietvelden en stranden, en dat aantrekkelijk is voor vogels en toegankelijk voor mensen. Door het slib te verwijderen van de bodem verwachten we dat de visstand in het Markermeer verbetert, evenals de vegetatie.' Als hij het doorlaatbaar maken van de Houtribdijk had opgenomen, was de natuur onder water nog meer verbeterd. 'Inderdaad. Maar een voorwaarde van het Droomfonds was dat er binnen twee tot drie jaar met de uitvoering van het project kan worden gestart. Wij hebben voor de uitvoering en haalbaarheid gekozen. Het doorlaatbaar maken van de Houtribdijk is volgens ons niet op korte termijn te realiseren. Maar mocht het er ooit van komen, dan vormen de Marker Wadden geen belemmering.'

Rif

De Marker Wadden zijn gepland in de buurt van Lelystad, waar het slibprobleem het grootst is. Langs de Noord-Hollandse kust wordt de kleilaag losgewoeld, maar dit slib kan vanwege de Houtribdijk en Afsluitdijk niet meer wegstromen naar de Waddenzee. Op de bodem van het Markermeer is daarom een sliblaag ontstaan van enkele decimeters. 'Voor de Marker Wadden gebruiken wij dit bodemslib, waardoor wij ook geld besparen. Bij de aanleg van een eiland in het water is de grootste kostenpost het aanvoeren van zand, dat dan vermengd wordt met water om het transportabel te maken. Slib is uit zichzelf al een mengsel van water en grond(klei)deeltjes.' Om het slib op te vangen worden in de bodem van het Markermeer slenken (sleuven) gegraven. Er wordt een strand opgespoten en het slib wordt opgepompt voor het opvullen van de zandring. De veelvuldig voorkomende zuidwestenwind zou het strand en slib weer wegslaan en daarom komt er een

'Lukt het niet de nodige steun te krijgen, dan stop ik met de Marker Wadden.'

harde rand, in de vorm van een rif, om het gebied heen. 'Het project is verdeeld in vier compartimenten, die wij stapsgewijs gaan aanleggen. In 2015 moet het eerste compartiment gereed zijn, bestaande uit 125 hectare.' De bedoeling is ieder jaar een compartiment af te ronden, zodat in 2018 de eerste fase of het eerste eiland van de Marker Wadden gereed zijn. 'De uitvoering gaat stap voor stap, omdat wij met de baggeraar hebben afgesproken te "bouwen met de natuur". Blijkt in de loop van de project dat behaalde methoden niet voldoen, dan passen wij de werkwijze aan. Het uitgangspunt van Natuurmonumenten is om bij de aanleg van de Marker Wadden al doende te leren.'

Kritiek

Posthoorn bezoekt nu allerlei partijen om de Marker Wadden toe te lichten en zegt beslist open te staan voor kritiek en daar iets mee te doen. 'Een nadeel van het meedoen aan het Droomfonds was dat het plan geheim moest blijven. Wij hebben wel enkele partijen ingelicht, maar ik kan mij voorstellen dat een aantal groepen door het idee van de Marker Wadden overvallen zijn. Voor kritiek ben ik niet bang. Ik zie dat als een vorm van betrokkenheid en neem het daarom serieus. Onterecht is echter de kritiek dat de Marker Wadden alvast een compensatie is voor toekomstige woningbouw in het Markermeer. Het streven van Natuurmonumenten en mij persoonlijk is om het slibprobleem in het Markermeer op te lossen.' De prijs van 15 miljoen euro van de Postcode Loterij is niet voldoende voor de Marker Wadden, zelfs niet voor de aanleg van de

eerste delen. Voor de realisatie van het eerste deel is in totaal 45 miljoen euro vereist, en de resterende 30 miljoen moet dus van andere partijen komen. Komt dat geld niet binnen twee jaar op tafel, dan dreigt het geld van het Droomfonds te vervallen. Posthoorn: 'Lukt het niet de nodige steun te krijgen, dan stop ik met de Marker Wadden. Trekken aan een dood paard heeft niet zoveel zin. Een andere droom is een miljoen bomen te planten, en dan ga ik mij daarvoor inzetten. Maar veel partijen zijn enthousiast, ik ga er daarom van uit dat het gewoon gaat lukken.' ■

Flos Fleischer, directeur VBIJ:

'We zijn nu al jaren bezig om te bedenken hoe het Markermeer ecologisch sterker te maken is. Een van de problemen is het door de wind steeds opwervende slib en de strakke dijken die het Markermeer tot een 'badkuip' maken. Zachtere randen en slibopvang zijn twee voor de handliggende oplossingen. Deze komen nu samen in de droomaanvraag van Natuurmonumenten. En omdat het nu nog om een droom gaat, is veel nog niet vastgesteld en ingetekend. Wat de VBIJ betreft worden de Marker Wadden zo aangelegd dat het niet ten koste gaat van de beleving van de open ruimte in het gebied. En dat de ecologische winst optimaal wordt. Samen maken we er iets moois van!'

Marker Wadden een kans voor het IJsselmeer?

De IJsselmeervereniging maakt zich al veertig jaar sterk voor het behoud van de landschappelijke kwaliteiten en zoekt daarbij naar een samenhang tussen de bescherming van ecologische en cultuurhistorische kwaliteiten en wonen en werken. Wij maken ons grote zorgen over bedreigingen van het gebied door grootschalige bouwplannen, hoogspanningsleidingen en windturbines en zijn nooit erg positief geweest over 'goedmakertjes' hiervoor in de vorm van natuurontwikkeling.

Afgezien van voorzitter Hans Wijers' ongezonde gretigheid om – in interviews en propaganda – internationale allure uit te stralen en om het bedrijfsleven hiervan te laten profiteren, heeft Natuurmonumenten de pretentie het overtollige slib op te ruimen in het noordoostelijke Markermeer. Er is geen onderzoek waaruit duidelijk blijkt dat het slib ook echt een probleem is en volgens ons lijdt de plantengroei er niet onder. Toch is het bestuur niet tegen het plan. Marker Wadden wil een groot toegankelijk leefgebied voor planten en dieren langs de Houtribdijk creëren. Als veel mensen kunnen genieten van natuur en landschap van het IJsselmeergebied, groeit de bereidheid om het te willen beschermen tegen andere ongewenste ontwikkelingen. Daarom steunt de IJsselmeervereniging voorlopig de plannen van Natuurmonumenten. Wel willen wij, samen met onze partners in de stichting VBIJ (Verantwoord Beheer IJsselmeer), nadrukkelijk betrokken worden bij de planuitwerking. Want een belangrijk aspect ontbreekt bij de Marker Wadden: het creëren van voldoende robuuste vispassages in de Houtribdijk. Wanneer ditzelfde ook in

de Afsluitdijkplannen gerealiseerd kan worden (en daar ziet het naar uit) dan gebeurt er echt iets tegen de afzet van mogelijk overtollig slib en de verarming van de natuur in het IJsselmeergebied. En is er een droom van de IJsselmeervereniging gerealiseerd! Overigens is het Marker Wadden-plan niet helemaal nieuw. Een variant hiervan maakte deel uit van de 'ecologische schaal-sprong', ontwikkeld als 'goedmakertje' voor de buitendijkse plannen van Almere. Vandaar onze argwaan. Nieuw is dat Natuurmonumenten nu eens niet gebonden is aan de projectontwikkelaars van de 'deltametropool' Amsterdam-Almere en echt kiest voor natuur.

De functie van het IJsselmeer en Markermeer verschuift hiermee wellicht definitief naar een natuur- en recreatiegebied, maar dat is altijd beter dan dat het een bouwterrein wordt voor windturbines, hoogspanningsleidingen, stadsuitbreidingen en buitendijkse recreatiewoningen. Voorlopig zien wij het Marker Wadden-plan als een beweging de andere kant uit ten opzichte van het 'verbleekerde' overheidsbeleid. ■

'IJsselmeer moet *een plaats in de harten* van mensen krijgen'

De IJsselmeervereniging vierde op zaterdag 7 april onder grote belangstelling haar 40-jarig bestaan in het Zuiderzeemuseum in Enkhuizen. Het eerste pakket van het boek van Henry Havard en het magazine *De IJsselmeer* werd uitgereikt aan zeilster en maritiem reisschrijfster Elly Koopmans. Erelid Jan Baron kreeg een koninklijke onderscheiding voor zijn werkzaamheden voor de IJsselmeervereniging. Zijn kracht is dat hij door het uitpluizen van de *Staatscourant* altijd als eerste op de hoogte is van beleidsvoornemens en wetsvoorstellen.

De nieuwe voorzitter van de IJsselmeervereniging, Jos Teeuwisse, stelde at hij de komende jaren wil realiseren dat het IJsselmeergebied een nationaal landschap wordt. 'Voor mij is het onbegrijpelijk dat het IJsselmeergebied deze status nog niet heeft gekregen.' Ook vindt

Voorzitter Jos Teeuwisse leidt het Minisymposium in het Zuiderzeemuseum

Teeuwisse het van wezenlijk belang dat het IJsselmeergebied een plaats krijgt in de harten van veel meer mensen. 'Dan is de bereidheid tot beschermen van de kwaliteiten ook veel groter.'

Ook kondigde hij aan dat de Marten Biermanprijs 2012, de onderscheiding voor een persoon of groep die zich heeft ingespannen voor de waarden van het IJsselmeergebied, naar 'Urk Briest' gaat. Deze groep heeft zich de afgelopen jaren fel verzet tegen de komst van een groot windmolenpark bij Urk.

Minisymposium

Tijdens het minisymposium dat ter ere van het jubileum werd gehouden, bleek duidelijk dat de bedreigingen voor het IJsselmeer

niet verdwenen zijn, maar alleen veranderd.

Herman Verheij van de Waddenvereniging (zijn verhaal was op persoonlijke titel) had een interessante verklaring voor het continu plannen maken van bestuurders voor het IJsselmeer. 'Zij hebben 'open ruimte'-vrees en zien dan op de kaart een schijnbaar lege plek met water en willen daar meteen iets leuks mee gaan doen met als laatste plan de Marker Wadden.' Hij heeft zijn twijfels over dit plan, en vindt, net als menigeen in de zaal: 'Het IJsselmeer is een open ruimte, maar niet leeg.' De sfeervolle jubileumviering werd afgesloten met een daverend optreden van het Weespertrekvaart Mannenkoor, met op het programma uiteraard de Zuiderzeeballade. ■

Sfeervolle jubileumviering werd afgesloten met optreden van het Weespertrekvaart Mannenkoor.

Veel belangstelling voor boek Havard

Toen in het voorjaar van 2011 Lex Wapenaar zijn vertaling van *La Hollande Pittoresque* van Henry Havard als jubileumboek voorstelde voor de IJsselmeervereniging, konden we niet vermoeden zo'n succesnummer in handen te krijgen. Er zijn inmiddels ruim 2000 boeken verkocht en nog steeds is er veel belangstelling.

Aanvankelijk stond het bestuur van de IJsselmeervereniging huiverig tegenover de risico's van de heruitgave. Uiteindelijk besloot het de gok te nemen, omdat het een goede mogelijkheid was om meer belangstelling te wekken voor de grote cultuurhistorische waarden van het IJsselmeergebied. Tegelijkertijd vonden wij het

belangrijk daar een eigentijdse bijlage aan toe te voegen en dat werd *De IJsselmeer*. We kunnen achteraf stellen dat boek en tijdschrift – zeker dankzij de vertaling van Lex Wapenaar – zichzelf verkocht hebben.

Waterkampioen

Het IJsselmeergebied is een ideaal watersportgebied. Je kunt er van stadje naar stadje reizen en vandaaruit interessante uitstapjes maken naar het achterland met musea,

gastvrije restaurants en aangename zwemstrandjes. Het is niet verwonderlijk dat het IJsselmeergebied hét vaargebied is van de lezers van de *Waterkampioen*, het tijdschrift van de ANWB dat dit jaar tachtig jaar is geworden. De redactie toonde daarom belangstelling voor ons jubileum en onze jubileumuitgave. Samen met de nazaat van de schipper van Havard, Pouwel Slurink, en de redacteur van de *Waterkampioen* voeren we in een tjalk een stukje van Havards reis (zie pag. 20). In de *Waterkampioen* verschijnt hierover medio juli een artikel.

'La Hollande pittoresque' in het Westfries Museum

Het Westfries Museum in Hoorn brengt de 'dode steden langs de Zuiderzee' tot leven in het expositiedrieluik *La Hollande Pittoresque* van 15 juli tot en met 11 november 2012. Uitgangspunt is het boek *La Hollande pittoresque* van de Fransman Henry Havard (1831-1921). In de zomer van 1873 reisde hij samen met de Nederlandse zeeschilder J.E. van Heemskerck van Beest met een tjalk over de

Hanneke Spijker van de *Waterkampioen* interviewt voorzitter Jos Teeuwisse en Kees Schouten op de Noordster.

Zuiderzee. Hij bezocht onder meer Monnickendam, Edam, Hoorn, Enkhuizen en Medemblik. Deze steden zijn het onderwerp van de gelijknamige expositie in het Westfries Museum. Havard verbaasde zich over het verval en de ontvolking van deze bloeiende steden uit de Gouden Eeuw en introduceerde de veelbetekenende omschrijving 'dode steden langs de Zuiderzee'. In het expositiedrieluik wordt teruggegrepen op de negentiende-eeuwse kunststroming met sfeervolle stadsgezichten. In de eerste tentoonstelling staat het werk centraal van kunstenaars als Cornelis Springer, Jules Benoit Lévy, Adrianus Eversen en Anthonie Pieter Schotel. Zij verbeelden de steden zoals Havard ze

gezien zou kunnen hebben. In een tweede expositie zijn de kerkinterieurs te zien van Johannes Bosboom met sobere grandeur, weggezet tegen de kleine, haast nietige personages. In de derde expositie kunt u kennismaken met het verrassende werk van J.C. Kerkmeijer. Met het Westfries Museum willen de IJsselmeervereniging en de landschaporganisaties rond het IJsselmeer in najaar 2012 een speciaal arrangement organiseren met een rondleiding bij de tentoonstellingen, een begeleide stadwandeling in Hoorn en een versnapering in het Westfries Museum (www.wfm.nl). Houd onze website (www.ijsselmeer-vereniging.nl) en nieuwsbrief (gratis abonnement) hiervoor in de gaten.

Column Marten Bierman

IJburgje 2? 0 nee!

Het afblazen van het Middeneiland (45 ha) van IJburg fase 2 is een verstandig besluit van het Amsterdams college. Wat vastgoedfinanciering betreft staat de stad er niet best voor. Inmiddels zijn zoveel projecten teruggedraaid dat de schade drastisch is teruggelopen. Het afblazen van IJburg fase 2 scheelt ook weer 60 miljoen euro.

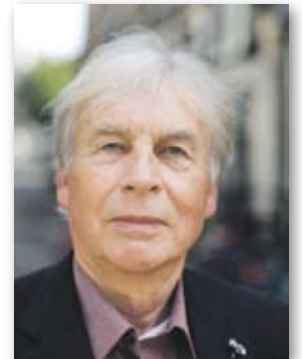
Toch blijft de situatie zorgelijk. Het ijslaagje van de financiële stabiliteit is dun, terwijl de temperatuur stijgt. Dan toch gaan voor het opspuiten van het kleine Centrumeiland (22 ha) is roekeloos van Amsterdam. Als er al 8,9 miljoen euro beschikbaar zou zijn, investeer je dat niet in IJburgje 2, dat (weer) voorinvestering vereist en waarvan de opbrengsten onzeker zijn. En de risico's zijn zelfs groter dan een paar jaar geleden. Roepen dat er zevenhonderd betaalbare woningen kunnen komen, is niet meer zo afhankelijk van hun prijsstelling maar van de bereidheid van de banken om het onderpand nog te willen of kunnen financieren. Want Centrumeiland is alleen een toplocatie als de rest van IJburg 2 niet doorgaat. Gebeurt dat wel, dan zitten de bewoners straks op een doorgangseiland naar de rest van de IJburg-archipel vol herrie en uitlaatgas.

Banken worden momenteel gedwongen om grotere financiële buffers aan te houden en voelen weinig voor onzekere avonturen.

Zou het Centrumeiland echter een succes worden, dan nog is er niets gewonnen, want het kannibaliseert dan nog niet uitontwikkelde gebieden, zoals het stagnerende IJburg 1. De verliezen worden alleen maar ergens anders geleden. Het college bijt zich hiermee in eigen staart. De stad verliest toch. Beter is te investeren in projecten die een probleem oplossen en niet creëren, zoals de transformatie van incurante kantoren naar andere bestemmingen.

Uitgerekend is dat doorgaan met IJburgje 2 goedkoper zou zijn dan stoppen, vanwege anders verloren vergunningen en toevallig beschikbaar overtollig zand in de buurt. Die voordelige berekening gaat alleen op als zeker is dat de markt zich herstelt. En daar is nu juist geen kijk op. Overigens levert het niet doorgaan van Centrumeiland en Middeneiland meteen iets op: een onge-repter IJmeer, een nat natuurgebied van internationale betekenis, en behoud van woonomgevingkwaliteit voor alle Amsterdammers. En dat is onbetaalbaar! Tel uit je winst...■

Marten Bierman

Land rond het *IJsselmeer*

In het boek *Land rond het IJsselmeer* is een deel van deze fotoreportages afgedrukt en voorzien van een uitgebreide begeleidende tekst. Origineel is de landschappelijke insteek die Ridderbos kiest. Hij noemt zichzelf ook 'landschapper'. Hij beleeft het IJsselmeergebied vanaf het land en zoomt in op de grote variatie aan landschappen die daar te beleven is. Ook kiest hij het 'gelaagde landschap' als structuur voor zijn boek. Hij verbeeldt en beschrijft eerst de landschappen op het land, daarna het water, de dijken, de natuurge-

'Het IJsselmeergebied heeft bij mij een bijzondere plek', geeft schrijver/fotograaf Maarten Ridderbos als verklaring voor het feit dat hij in de afgelopen tien jaar jaarlijks, veelal op de fiets, rond het IJsselmeer is getrokken. Steeds had hij zijn camera bij zich en dat resulteerde in een bestand van 2044 foto's, hoofdzakelijk van landschappen rond het IJsselmeergebied. Al deze foto's zijn te zien op zijn website.

bieden en de bebouwde gebieden. De titel doet vermoeden dat het IJsselmeergebied centraal staat, maar uit paragrafen over Texel en Vlieland blijkt dat gekeken is naar het voormalige Zuiderzeegebied. Ook bijzonder is zijn cartografie. Op basis van kaartbeelden van Google Earth heeft hij een vertaling gemaakt naar de kaartsfeer van de topografische kaarten uit 1850, wat een verrassend en aantrekkelijk effect oplevert.

Rijkdom

Het boek bestaat uit tweehonderd goed gevulde pagina's. Wel is het jammer dat de keuze is gemaakt om heel veel foto's en veel tekst op relatief klein formaat bijeen te brengen (17 x 17 cm), maar dat is

de keerzijde van het in eigen beheer uitgeven van zo'n omvangrijk project.

In tweehonderd bladzijden kun je niet volledig zijn in de beschrijving en verbeelding van alle kwaliteiten van de landschappen rond het IJsselmeer, maar de sfeer van het gebied is goed getroffen. Na het bekijken en lezen van het boek is bij mij het beeld achtergebleven van de enorme rijkdom aan landschap, natuur en cultuurhistorie die er nog altijd rondom het IJsselmeer te bewonderen valt. Een waardevolle toevoeging aan de documentatie over de zomen van het Blauwe Hart. ■

Land rond het IJsselmeer door Maarten Ridderbos. Prijs: €33,55 en te bestellen via: <http://www.blurb.com/book-store/detail/3003800>

Bij het boek hoort een website (www.landschapper.nl/ijs-slmr.html) met 2044 foto's die aan de basis stonden van dit boek met enige toelichting.

Afsluitdijk: *icoon van*

Waarom is er nu een aantal jaren gediscussieerd over de Afsluitdijk? Frans de Nooij, bestuurslid van de IJsselmeervereniging, ziet drie redenen: de Afsluitdijk heeft onderhoud nodig na tachtig jaar, de Deltacommissie wil vanwege de zeespiegelstijging verhoging van de Afsluitdijk en andere dijken rond het IJsselmeer, en natuurorganisaties willen eindelijk eens een 'opener' Afsluitdijk. Naast icoon van veiligheid is de dijk toch ook symbool van 'de grootste ecologische ramp die Nederland ooit getroffen heeft'.

Het proces begon ambitieus. Rijkswaterstaat nodigde in 2007 consortia uit om met 'grensverleggende' ideeën te komen voor de Afsluitdijk. De ontwerpen en visies die dit opleverde hadden moeten leiden tot een nationaal debat en verdere studie over de mogelijkheden om naast aandacht voor veiligheid ook te bekijken of de te abrupte scheiding tussen zee en meer te verzachten is door het creëren van een geleidelijker zoet-zoutovergang en royale vispases. Maar ook voor het benutten van zonne-energie, stromingsener-

gie, wellicht 'blue energy' en het versterken van het toerisme. Vooral de natuurorganisaties vonden het tijd voor plannen voor een opener Afsluitdijk. Ook in Zeeland zag men intussen de nadelen van de harde afsluitingen. Er zijn vergevorderde plannen om de Haringvlietdam op een 'kier' te zetten, de Brouwersdam wordt hopelijk geopend, de Oosterscheldekering moet veel groter – want de banken in de Oosterschelde dreigen te verdwijnen –, de Volkerakdam (met onze meest intelligente sluis) moet

er wellicht 'uit', want het zoet gemaakte Krammer Volkerak is totaal verpest, en de dam voor het Veerse Meer kent nu een zoutwaterinlaat om de waterkwaliteit te verbeteren.

Regio

De Waddenvereniging en andere VBIJ-partners mengden zich in 2011 in het debat. In hun nota *Afsluitdijk natuurlijk/veilig* dringen ze aan op een integrale, ambitieuze aanpak via versterking van de veerkracht van het Wadden-IJsselmeersysteem, gefaseerd reno-

duurzaamheid?

veren, meer brakke natuur, een 'overslagbestendige' dijk in plaats van zware en kostbare ophoging, beter spuien, de aanleg van vispassages en het opwekken van duurzame energie.

Aan deze creatieve fase kwam helaas al gauw een einde door het Concept Regeringsbeslissing van eind 2011, dat alleen veiligheid en renovatie beschouwt als rijkstaken. De integrale discussie schoof door naar provincies en gemeenten. Dat was schrikken: voor alle grote wateren doet het Rijk voor het integrale beleid 'de was de deur

uit'! Met de lagere overheden werd de Bestuursovereenkomst Toekomst Afsluitdijk getekend. Friesland en Noord-Holland trekken nu het Project Afsluitdijk, dat zich richt op de mogelijkheden voor groene energie, eventuele ecologische winst via vergroting/verbetering van de zoet-zoutovergangen en een visvriendelijker spuiregime, en op het beter benutten van de toeristische potentie. Besloten is tot 'versterking van het dijklichaam volgens het principe van de overslagbestendige dijk en tot renovatie van de spui- en schutsluizen'.

Actuele ontwikkelingen

- Het huidige spuien 'onder vrij verval' is natuuronvriendelijk en houdt risico's in voor de veiligheid (bij hoge aanvoer via de IJssel samen met langdurige noordwesters storm). Overwogen wordt gemalen in te zetten of een derde spui middel in het noordoostelijk deel van de dijk. Dit biedt ook mogelijkheden voor het creëren van de noodzakelijke overgang zoet-zout en voor het opwekken van stromings/getijden energie.
- De Waddenvereniging en andere VBIJ-partners hebben een plan(suggestie) gepresenteerd om bij Kornwerderzand een zogenaamde 'visrivier' aan te leggen. Hiermee wordt de visintrek bevorderd en het 'uitspoelen' van grote hoeveelheden vis uit het IJsselmeer vermindert.
- Elektriciteitsmaatschappijen gaan plannen indienen voor het plaatsen van dertig windmolens van 125 meter hoog op de Afsluitdijk.

Daarvoor is 600 miljoen euro beschikbaar. Dit moet tot 2050 voldoende zijn voor de veiligheid. Het werk moet beginnen in 2015 en in 2020 gereed zijn. Het Rijk spreekt ook de ambitie uit om op termijn 'de dijk vanuit een bredere optiek te ontwikkelen': duurzame energie, natuur en recreatie worden daarbij genoemd. 'De regio is aan zet om eigen middelen in te zetten voor de realisatie van de ambities. Deze ambities moeten worden doorontwikkeld in een gezamenlijk proces tussen Rijk, regio, markt en kennisinstellingen.' Belangenorganisaties worden hierbij niet genoemd!

Eigen ideeën

Duidelijk is dat belangenorganisaties, zoals de IJsselmeervereniging in VBIJ-verband, zich vooral op de provincies moeten richten en zelf bezig moeten blijven om goede ideeën te ontwikkelen. Het is nog een lange en moeizame weg naar de Afsluitdijk als icoon van veiligheid én duurzaamheid. Maar we hebben de hoop nog niet opgegeven dat er serieus werk van wordt gemaakt. ■

[www.rws.nl/water/plannen en projecten/beheer- en ontwikkelplan van de Rijkswateren/IJsselmeergebied/Afsluitdijk/documenten/overige/Dijk en Meer](http://www.rws.nl/water/plannen%20en%20projecten/beheer-%20en%20ontwikkelplan%20van%20de%20Rijkswateren/IJsselmeergebied/Afsluitdijk/documenten/overige/Dijk%20en%20Meer)

Soepkoers in het spoor van Havard

De *Waterkampioen* schrijft in haar julinumnummer over de heruitgave van de IJsselmeervereniging *Pittoreske reis langs de dode steden van de Zuiderzee* van Henry Havard. Om iets van de reis te herbeleven gingen Kees Kortenskaas en Kees Schouten, bestuursleden van de IJsselmeervereniging, en Sipke Baarsma en Angèle Steentjes van *IJsselmeerberichten* aan boord van de tjalk *Noordster*. Schipper Theo Hulsenbek zette op 21 mei koers vanuit Makkum naar Enkhuizen. De omstandigheden konden niet idealer. Met de wind van achter haalde de tjalk zelfs diverse jachten in. 'Dat gebeurt mij niet iedere dag', zei een trotse schipper. En iedereen, zelfs de stuurman, kon met deze 'soepkoers' inderdaad rustig soep eten.

Deze rustige omstandigheden gaven de schipper ook voldoende tijd om zijn hart te luchten over het achterstellen van de bruine vloot door de Nederlandse overheid. 'Soms krijg je het gevoel dat wij voor hen niet bestaan.' Ook rond het IJsselmeer is de aandacht voor de bruine vloot minimaal volgens Hulsenbek. 'Alleen Harlingen koestert en ondersteunt ons waar het kan.'

Aalscholver

In Enkhuizen wordt de bemanning versterkt met voorzitter Jos Teeuwisse en op 22 mei met Pouwel Slurink. Hij is een achterachterkleinzoon van schipper Slurink die Havard over de Zuiderzee voer. Slurinks bedrijf Naupar verhuurt nog steeds schepen voor tochten over het IJsselmeer en de Waddenzee. Ook Hanneke Spijker, medewerker van de *Waterkampioen*, kwam aan boord. Slurink beaamde dat de bruine vloot, maar ook het IJsselmeer, niet zo in beeld is bij de Nederlander. 'Zo'n ruim 70 procent van de boekingen – zeker voor groepsreizen – komt uit Duitsland. Nederlandse scholen bijvoorbeeld gaan meer naar het buitenland.' Richting Makkum zagen we onderweg grote groepen aalscholvers jagen. Volgens Teeuwisse zijn dit in kleinere wateren solitaire jagers. 'Het bijzondere van het IJsselmeer is dat zij hier samenwerken met het vangen van vis.'

Rond vijf uur kwam Makkum in zicht. Schipper Theo was blij op tijd in de haven te zijn. 'Morgen komt een groep jongeren aan boord. Als ze lastig zijn, ga ik zoveel mogelijk overstag om ze moe te maken.' Hij bedankt bij ons afscheid voor de IJsselmeervlag. 'Die houd ik heel het seizoen in top.' ■

Zicht op
Medemblik.

Bestuurslid Kees
Schouten aan het roer.

Stickers plakken met adres
website IJsselmeervereniging.